**Hukuk Bölümü 2013/1584 E. , 2013/1810 K.**

- **1- HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA, ADLI YARGI YERINCE GÖREVSIZLIK KARARI VERILDIKTEN SONRA, DAVA DOSYASI GÖNDERILMEKLE IDARI YARGI YERINDE DAVA AÇILMIŞ SAYILMAYACAĞI; 2-2247 SAYILI YASADA ÖNGÖRÜLEN KOŞULLARI TAŞIMAYAN BAŞVURUNUN, AYNI YASANIN 27. MADDESI UYARINCA REDDI GEREKTIĞI**

  - UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 14
  - UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 27

**"İçtihat Metni"**

Davacı : S.G.A.

Vekili : Av. G.K.

Davalılar : 1-Sapanca Belediye Başkanlığı

Vekili : Av. A.K.

2-Sapanca Tapu Sicil Müdürlüğü

Vekili : Av. S.E.

O L A Y : Davacı vekili özetle; olay tarihi itibariyle Sapanca Bölgesinde 775 sayılı Gecekondu Kanunu (Gecekondu Önleme Bölgesi) uygulaması olmadığı halde, 775 sayılı Gecekondu Kanununun 27 ve 34. maddelerine dayanılarak, müvekkili adına Sapanca İlçesi Göl Mahallesi 19 pafta, 166 ada, 30 parselde kayıtlı arsanın; 775 sayılı Gecekondu Kanunu uygulaması gerekçe gösterilerek, Sapanca Belediye Encümenin 02.03.1987 tarih ve 202 sayılı kararı ile ve bu kararı esas alarak Sapanca Tapu Müdürlüğünün yaptığı tapu işlemlerinin; içerdiği bilgi ve dayandırıldığı yasa yönünden (775 sayılı Gecekondu Kanunu) gerçek dışı, yanıltıcı ve müvekkilinin zararına sebep olan karar ve işlemler olduğundan bahisle ve bu karar ve işlemlerin, özü itibari ile sahte işlemler olması nedeniyle, davalarına konu olan taşınmaza ilişkin müvekkilinin tarafı olduğu ve aleyhine sonuçlanan Sapanca Asliye Hukuk Mahkemesinin 1989/426 Esas, 1991/47 Karar no'lu karar ile Sakarya İdare Mahkemesinin 1989/981 E ve 1990/64 K no'lu kararlarına karşı iade-i muhakeme yoluna başvurabilmeleri için; söz konusu Belediye Encümen kararının ve buna davalı tapu işlemlerinin sahte karar ve işlemler olduğuna karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

SAPANCA ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ: 28.7.2011 gün ve E:2011/123, K:2011/222 sayı ile, davacı tarafın, sahteliğine karar verilmesini talep ettiği işlemlerin idari işlemler olduğu, uyuşmazlığın çözüm yerinin idari yargı olduğu; 2577 sayılı İYUK'nun 2/1-a maddesindeki yasal düzenleme gereğince, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davalarının, idari dava türlerinden olduğu, idare mahkemesinin görev alanına girdiği gerekçesiyle; davalı tarafın yargı yolu itirazının kabulü ile görevsizlik nedeniyle davanın reddine karar vermiş; temyiz edilmesi üzerine bu karar Yargıtay 14. HD'nin 05/03/2012 gün ve E:2012/2831, K:2012/3137 sayılı kararıyla onanmış, karar düzeltme isteminde bulunulmamış ve anılan karar kesinleşmiştir.

Mahkeme kararının kesinleşmesinin ardından, davacı vekilinin 5.4.2012 tarihli talep dilekçesi üzerine, adli yargı dosyası Sakarya nöbetçi İdare Mahkemesine gönderilmiş; Asliye Hukuk Mahkemesinin üst yazısı dikkate alınarak, dosyanın idare mahkemesine giriş kaydı yapılmıştır.

SAKARYA 1.İDARE MAHKEMESİ: 17.5.2012 gün ve E:2012/570, K: 2012/427 sayı ile, 2576 sayılı Kanun'un 5 ve 6; 2577 sayılı Kanun'un 2. 14. ve 15. maddelerinden bahisle; bakılan davanın, Mahkemelerinde açılmadan önce Sapanca Asliye Hukuk Mahkemesinin 28/07/2011 tarih ve E.2011/123, K.2011/22 sayılı kararıyla; sahteliğine karar verilmesi istenilen işlemlerin idari işlemler olması sebebiyle uyuşmazlığın çözüm yerinin idari yargı olduğu, 2577 sayılı İYUK'un 2/1-a maddesindeki yasal düzenleme gereği idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davalarının idari dava türlerinden olduğu ve idare mahkemesinin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik nedeniyle davanın reddedildiği, bu kararın Yargıtay'ın 05.03.2012 tarih ve E.2012/2831, K.2012/3137 sayılı kararı ile onandığı, daha sonra davacı vekili tarafından 05/04/2012 havale tarihli dilekçe ile, dava dosyasının idare mahkemesine gönderilmesi talebinde bulunması üzerine dosyanın Mahkemelerine gönderildiğinin görüldüğü; davacının talebi irdelendiğinde; dava dilekçesindeki istemin Sapanca Belediye Encümeninin 02.03.1987 tarih ve 202 sayılı kararı ile Sapanca Tapu Sicil Müdürlüğünün 09.02.1982 tarih ve 2-3/a-b belge nolu kararlarının sahte karar ve işlemler olduğuna karar verilmesi şeklinde olduğunun anlaşıldığı; olayda Sapanca Belediyesi ve Sapanca Tapu Sicil Müdürlüğünün "idare" olması ve tesis edilen işlemlerin "idari işlem" olması hususlarında tereddüt bulunmadığı; ancak, davanın bu işlemlerin iptali istemiyle değil, bu işlemlerin sahte karar ve işlemler olduğuna karar verilmesi istemiyle açıldığı dikkate alındığında, ortada 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinde belirlendiği şekliyle idari dava türleri arasında sayılan nitelikte bir dava bulunmaması karşısında, uyuşmazlığın idari yargı yerince çözümlenmesine olanak bulunmadığı gerekçesiyle; davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-a. maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş; temyiz edilmesi üzerine bu karar Danıştay 14. Dairesinin 27/12/2012 gün ve E:2012/7056, K:2012/10168 sayılı kararıyla onanmış, karar düzeltme isteminde bulunulmamış ve anılan karar kesinleşmiştir.

Davacı vekilinin istemi üzerine, İdare Mahkemesince dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Eyüp Sabri BAYDAR, Ali ÇOLAK, Sıddık YILDIZ, Nurdane TOPUZ, Ayhan AKARSU ve Mehmet AKBULUT'un katılımlarıyla yapılan 30.12.2013 günlü toplantısında; Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in 2247 sayılı Yasa'da öngörülen koşulları taşımayan başvurunun reddi gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mehmet BAYHAN ile Danıştay Savcısı Mehmet Ali GÜMÜŞ'ün başvurunun reddi gerektiğine ilişkin sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dosyanın, 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca incelenmesinden;

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 14. maddesinde, "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca ileri sürülebilir"; 15. maddesinde; " (Değişik madde: 21/01/1982 -2592/4 md.;Değişik madde: 23/07/2008-5791 S.K./6.mad) Olumsuz görev

uyuşmazlıklarında dava dosyaları, son görevsizlik kararını veren yargı merciince, bu kararın kesinleşmesinden sonra, ceza davalarında doğrudan doğruya diğer davalarda ise taraflardan birinin istemi üzerine, ilk görevsizlik kararını veren yargı merciine ait dava dosyası da temin edilerek Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir ve görevli yargı merciinin belirlenmesi istenir." denilmiş; Aynı Yasanın 27. maddesinde ise, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceleyeceği; yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddedeceği kuralına yer verilmiştir.

Öte yandan; 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun "Görevsizlik veya yetkisizlik kararı üzerine yapılacak işlemler" başlıklı 20.maddesinin 1.fıkrasında; " (1) Görevsizlik veya yetkisizlik kararı verilmesi hâlinde, taraflardan birinin, bu karar verildiği anda kesin ise bu tarihten, süresi içinde kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşmiş ise kararın kesinleştiği tarihten; kanun yoluna başvurulmuşsa bu başvurunun reddi kararının tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde kararı veren mahkemeye başvurarak, dava dosyasının görevli ya da yetkili mahkemeye gönderilmesini talep etmesi gerekir. Aksi takdirde, bu mahkemece davanın açılmamış sayılmasına karar verilir." hükmüne yer verilmiş; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 'İdari davaların açılması' başlıklı 3. maddesinde; idari davaların, Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle açılması öngörülmüş; aynı Kanunun 9. maddesinde; çözümlenmesi Danıştay'ın idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girdiği halde adli ve askeri yargı yerlerine açılmış bulunan davaların görev noktasından reddi halinde bu hususiaki kararların kesinleşmesini izleyen günden itibaren otuz gün içinde görevli mahkemelerde dava açılabileceği hükme bağlanmış; Yasanın "İlk inceleme üzerine verilecek karar" başlıklı 15.maddesinin 1.fıkrasının (a) bendinde; " 1. (Değişik bent: 05/04/1990 - 3622/6 md.) Danıştay veya idare ve vergi mahkemelerince yukarıdaki maddenin 3 üncü fıkrasında yazılı hususlarda kanuna aykırılık görülürse, 14 üncü maddenin; a) 3/a bendine göre adli ve askeri yargının görevli olduğu konularda açılan davaların reddine; idari yargının görevli olduğu konularda ise görevli veya yetkili olmayan mahkemeye açılan davanın görev veya yetki yönünden reddedilerek dava dosyasının görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesine, (…) karar verilir" denilmiştir.

Hukuk uyuşmazlıklarında, görevli veya yetkili olmayan mahkemeye açılan davanın görev veya yetki yönünden reddedilerek dava dosyasının görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesi, ancak aynı yargı düzeni içinde yer alan mahkemeler arasında olanaklı olup; bu hususa ilişkin 6100 sayılı H.M.K'nın 20. (1086 sayılı H.U.M.K.'nun 27.) maddesiyle 2577 sayılı İ.Y.U.K.' nun 15. maddesinin 1. fıkrası (a) bendinin ikinci cümlesinde yer alan "görev" kuralları, aynı yargı düzeni içindeki mahkemelerin işbölümü esasına ilişkin düzenlemelerdir. Oysa yargı yolunu değiştiren görevsizlik kararı verilmesi durumunda, görevli olduğundan bahisle farklı bir yargı düzeninde yer alan mahkemeye dava dosyasının gönderilebilmesine olanak tanıyan bir düzenleme bulunmamaktadır.

Göreve ilişkin kararın, işbölümü esasına göre veya yargı yolu bakımından verilmiş olması farklı sonuçlar doğurmaktadır. Şöyle ki; işbölümü esasına göre verilen görevsizlik kararı sonucu dava dosyasının görevli mahkemeye gönderilmesi durumunda, dava başvuru tarihi itibariyle görevli mahkemede açılmış sayılmaktadır. Yargı yolunu değiştiren görevsizlik kararı verilmesi durumunda ise, görevli olduğu işaret edilen yargı yerine, bu yargı yerinin uyguladığı usul kurallarına uygun olarak yeniden dava açılması zorunlu bulunmaktadır.

Olayda, davacı vekili tarafından, ortada idare mahkemesine hitaben yazılmış dilekçeyle açılmış bir dava bulunmadan, adli yargı dosyasının idari yargı yerine gönderilmesi ve bu yargı yerince, kendisine gelen adli yargı yerine ait dava dosyası üzerinden inceleme yapılarak görevsizlik kararı verilmiş olup, yukarıda yapılan açıklamalara göre, İ.Y.U.K.'nun 3 ve 9. maddelerinde öngörülen şekilde usulüne uygun olarak idari yargı yerine açılmış bir dava bulunduğundan söz etmek olanaksızdır.

Diğer taraftan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İkinci Dairesinin 14.10.2008 tarihli Mesutoğlu-Türkiye kararında (Başvuru No: 36533/04); Asliye Hukuk Mahkemesine açılan tazminat davasında bu mahkemece davanın görev yönünden reddine, başvuranların kararın kesinleşmesinden itibaren 10 gün içinde dava açmaları halinde dava dosyasının yetkili İdare Mahkemesine gönderilmesine karar verildiği, davacıların öngörülen sürede başvurmaları üzerine yine bu mahkemece dava dosyasının ilgili İdare Mahkemesine gönderildiği, İdare Mahkemesince de mahkemelerine İdari Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine göre davacılar tarafından açılan bir davanın mevcut olmadığı gerekçesiyle davanın usulden reddedildiği, temyiz edilen bu kararın Danıştay'ca onandığı, davacıların adil yargılanma haklarının ihlali iddiasıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM'ne) başvurdukları, AİHM 2. Dairesince yapılan inceleme de ise davanın somutunda İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 9 uncu maddesinin uygulamasının çok katı biçimde ve aşırı şekilde gerçekleşmesi nedeniyle, başvuranların mahkemeye erişim haklarının ve dolayısıyla Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 6/1 nci maddesinin ihlal edildiği sonucuna varıldığı görülmektedir. Mahkememizce konuya ilişkin idari yargı içtihatları üzerinde yapılan araştırmada; Danıştay 6 ncı Dairesi uygulamasında AİHM'nin temas edilen kararına işaretle, Asliye Hukuk Mahkemesinin görevsizlik kararı sonrası davacının 30 günlük süre içerisinde başvurarak dosyanın görevli İdare Mahkemesine gönderilmesini talep etmesi halinde, Asliye Hukuk Mahkemesine yaptığı başvuru tarihinin görevli idare mahkemesine başvurma tarihi olarak kabulü gerektiğinin belirtildiği anlaşılmaktadır. (Dnş. 6. D. nin 27.9.2012 tarih ve E.2012/4525, K. 2012/4622 sayılı kararı) Danıştay İdari Dava Daireleri kurulunun 31.5.2007 tarih ve E.2006/4713, K. 2007/1302 sayılı kararında ise "… ilgililerin süresi içinde adli yargı yerine verdikleri ve dosyanın idari yargı merciine gönderilmesi istemini içeren dilekçelerin 'dilekçe reddi' kararı verilerek dava dilekçesi durumuna getirilmek suretiyle işin esasının incelenmesine geçilmesi hukuken olanaklı ise de, adli yargı yerinin kendiliğinden dava dosyasını idari yargı yerine göndermesi halinde, dosya mahkemenin esasına kaydedilerek davanın incelenmesine geçilemeyecektir. Davada davacının yazılı bir istemi olmaksızın doğrudan idari yargı merciine dosyanın 2577 Sayılı Yasanın 9/1 nci maddesi hükmü karşısında esasa kaydedilmeyerek veya esasa hataen kaydedilmiş ise dosya kaydının kapatılarak mahkemesine iadesi gerekmektedir" denilmektedir.

Buna göre dava konusu somut olay irdelendiğinde; Sapanca Asliye Hukuk Mahkemesince verilen görev yönünden red kararı, davacı vekilinin istemi üzerine Sakarya İdare Mahkemesine gönderilmiş; ancak bu mahkemece usulü yönden bir karar (dilekçe reddi) verilmeyip, davada adli yargının görevli olduğu değerlendirilmesiyle görevsizlik kararı verilmiş; davacı vekilinin, görevli yargı yerinin belirlenmesi istemi doğrultusunda da dava dosyaları, Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunun 3. ve 9. maddeleri uyarınca idari yargı yerlerinde bizzat dava açma, davacıların uymak zorunda olduğu emredici bir hüküm olduğu gibi, 492 sayılı Harçlar Kanunun ilgili hükümleri ve tarifeleri gereğince böyle bir davanın harca tabi olduğu izahtan varestedir. İlgili mevzuatında gerekli değişiklik yapılmadığı sürece bu yasal yükümlülüklerin ihmali ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin anılan kararının doğrudan uygulanması suretiyle benzer bütün davaların bu şekilde sonuçlandırılması mümkün görülmemiştir. Bu durumda ortada idare mahkemesine hitaben yazılmış dilekçe ile açılmış bir dava bulunmadığından 2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde öngörülen koşullar gerçekleşmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, 2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde öngörülen koşulları taşımayan başvurunun, aynı Yasanın 27. maddesi uyarınca reddi gerekmiştir.

**SONUÇ :** 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen koşulları taşımayan BAŞVURUNUN, aynı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca REDDİNE, 30.12.2013 gününde üye Nurdane TOPUZ'un KARŞI OYU VE OYÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

**KARŞI OY**

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 1. maddesinde, "Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir" ve 27. maddesinde, "Uyuşmazlık Mahkemesi, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceler; yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddeder" denilmiştir.

Öte yandan; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 3. maddesinin birinci fıkrasında(Değişik: 10/6/1994-4001/2 md.), "İdari davalar, Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle açılır" ve 9. maddesinin birinci fıkrasında(Değişik; 5/4/1990 - 3622/2 md.), "Çözümlenmesi Danıştayın, idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girdiği halde, adli ve askeri yargı yerlerine açılmış bulunan davaların görev noktasından reddi halinde, bu hususdaki kararların kesinleşmesini izleyen günden itibaren otuz gün içinde görevli mahkemede dava açılabilir. Görevsiz yargı merciine başvurma tarihi, Danıştaya, idare ve vergi mahkemelerine başvurma tarihi olarak kabul edilir" hükmü yer almıştır.

Olayda, adli yargı yerince yargı yolu bakımından görevsizlik kararı verilen dava dosyası davacı vekilinin istemi üzerine idari yargı yerine gönderilmiş ve bu yargı yerince, adli yargı yerine ait dava dosyası üzerinde inceleme yapılarak davada adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiş olup, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 3 ve 9. maddelerinde öngörülen şekilde usulüne uygun olarak idari yargı yerinde açılmış bir dava bulunduğundan sözetmek mümkün değildir.

Durum böyle olmakla birlikte, İdari Yargılama Usulü Kanunu'na göre yapılan usule aykırılığın 2247 sayılı Kanunun 27. maddesi kapsamında incelenemeyeceği, bu hususun Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev ve yetkisi dışında kaldığı, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının varlığı kabul edilerek çözüme kavuşturulmasının dava ekonomisine ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kuruluş amacına uygun düşeceği, bu nedenle görev uyuşmazlığının esası incelenerek görevli yargı yerinin belirlenmesi gerektiği oyu ile karara katılmıyorum.

**Üye**

**Nurdane TOPUZ**